

UCHWAŁĄ Nr 427.LXXIV.2024
RADY POWIATU W SIERPCU
z dnia 21 marca 2024r.

w sprawie uchwalenia Programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na lata 2024 – 2030

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na lata 2024 – 2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Przemysław Burzyński

POWIATOWY PROGRAM SŁUŻĄCY
DZIAŁANIOM PROFILAKTYCZNYM
MAJĄCYM NA CELU UDZIELENIE
SPECJALISTYCZNEJ POMOCY,
ZWŁASZCZA W ZAKRESIE
PROMOWANIA I WDROŻENIA
PRAWIDŁOWYCH METOD
WYCHOWAWCZYCH
W STOSUNKU DO DZIECI W
RODZINACH ZAGROŻONYCH
PRZEMOCĄ DOMOWĄ NA LATA
2024 – 2030

Powiat Sierpecki, 2024r.

SPIS TREŚCI

I. ANALIZA ZASADNOŚCI PROGRAMU	2
II. ADRESACI PROGRAMU	16
III. CELE, ZADANIA PROGRAMU	16
IV. REALIZATORZY PROGRAMU	17
V. RAMY CZASOWE REALIZACJI PROGRAMU.....	17
VI. REZULTATY	18
VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	18
VIII. MONITORING I EWALUACJA.....	18

ANALIZA ZASADNOŚCI PROGRAMU

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 z późn.zm.) w art. 6 ust. 3 pkt 2 nakłada na powiaty obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Zapisy dotyczące profilaktyki w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej umieszczono również w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy domowej na lata 2024 – 2030r. Działaniom profilaktycznym poświęcony jest cały I obszar tematyczny pod nazwą „Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna”. Wśród działań wskazanych w tym obszarze należy wymienić: poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy domowej; podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej; ograniczenie treści przemocowych w mediach, poprawę jakości systemu działań profilaktycznych.

W Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej na lata 2024 - 2030 również zaplanowano działania profilaktyczne. Zakłada się m.in. organizowanie lokalnych kampanii społecznych, spotkań otwartych, współpracę z kościołami i związkami wyznaniowymi, z organizacjami pozarządowymi w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy domowej, uczestnictwo w krajowych i regionalnych kampaniach społecznych czy prowadzenie zajęć dla rodziców i opiekunów podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców edukacyjnych i profilaktycznych, prowadzenie zajęć dla dzieci wychowawczych, informacyjno - edukacyjnych w placówkach oświatowych i opiekuńczo – wychowawczych. Planowane są również działania mające na celu podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Diagnoza sytuacji w powiecie dotycząca występowania niekorzystnych zjawisk społecznych, w tym przemocy domowej, została szeroko przedstawiona w Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej. Poniżej przedstawiono w skrócie dane, które uzasadniają podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Oczywistym jest negatywny wpływ przemocy domowej na rodziny i dzieci. Dzieci, które żyją w atmosferze przemocy domowej narażone są na dwa rodzaje niebezpieczeństw. Najbardziej oczywistymi konsekwencjami przemocy wobec dzieci są obrażenia cielesne związane z bezpośrednim działaniem: złamania, siniaki, zranienia, niski wzrost, drobna postura ciała, wyrwane włosy itp. z wykorzystaniem seksualnym włącznie. Poważne są skutki psychologiczne: dzieci mogą czuć się mniej wartościowe, bezsilne, opuszczone, winne, depresyjne, lękliwe lub skrajnie wrogie; ta psychologiczna presja może stać się przyczyną chorób psychosomatycznych takich jak migreny, bóle głowy, bóle żołądka oraz wpływać na powstawanie innych

psychologicznych objawów takich jak nasilone koszmary senne, problemy z jedzeniem i z zachowaniem. Można powiedzieć, że skutki przemocy domowej dla dzieci mogą być bezpośrednie i odległe. Wśród bezpośrednich konsekwencji przemocy wymienić można między innymi:

- zachowania agresywne wobec innych,
- brak reakcji na płacz innych dzieci, brak empatii,
- małe poczucie własnej wartości, brak przynależności do osób bliskich,
- odrzucanie siebie samego,
- poczucie krzywdy i poczucie winy,
- koszmary senne,
- zaburzenia koncentracji uwagi i pamięci,
- całkowita uległość i podporządkowanie się,
- lęki, depresja, nerwice, słaby kontakt z otoczeniem,
- nietrzymanie moczu i kału, wymioty, biegunki, nawracające bóle głowy,
- ucieczki, wagary, problemy szkolne.

Wśród odległych konsekwencji doświadczania przemocy w dzieciństwie rozpoznajemy:

- skutki somatyczne takie jak trwałe uszkodzenia narządów wewnętrznych, organiczne uszkodzenia mózgu, trwałe kalectwo fizyczne, stałe napięcie mięśni (drżenie rąk, tiki), różne choroby somatyczne,
- skutki emocjonalne, behawioralne i poznawcze takie jak poczucie winy jako cecha osobowości, uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub innych środków zmieniających nastrój, nerwice, stosowanie przemocy wobec innych, małe poczucie własnej wartości, depresja, anoreksja, przestępczość, tendencja do uzależnienia się od innych, dążenie do perfekcji, alienacja.

Dorośle już teraz dziecko nadal pozostaje z problemami dotyczącymi zaufania, autonomii i podejmowania inicjatywy, w zakresie umiejętności dbania o siebie, tożsamości i zdolności do tworzenia stabilnych związków. Wszystko to może doprowadzić do wchodzenia w przyszłości w rolę ofiary lub sprawcy.

Aby skutecznie kształtować życie bez agresji i przemocy potrzebny jest spójny system oddziaływania i profilaktyki. Niezbędne jest zrozumienie, że nawet przysłowiowy klaps staje się źródłem późniejszych, olbrzymich problemów i obciążeń społecznych. Każdy rodzic musi zastanowić się nad późniejszymi, negatywnymi konsekwencjami stosowania przemocy wobec dziecka. Rodzina jest pierwszym i naturalnym środowiskiem wychowawczym, które zaspokaja podstawowe potrzeby dziecka. Od urodzenia się dziecka poprzez kolejne okresy rozwojowe rodzina wypełnia różnorodne funkcje, jak również ponosi główną odpowiedzialność za zaspokojenie potrzeb dziecka, jego opiekę, wychowanie i rozwój. W okresie życia każdego młodego człowieka rodzina stanowi dominujące środowisko, w którym kształtuje się jego aktywność, cechy osobowości, zachowania oraz wartości i normy społeczne. Wpływ na formowanie się wskazanych powyżej elementów mają przede wszystkim więzi rodzinne. „Rodzina – według Wincentego Okonia – mała grupa społeczna składająca się z rodziców, ich dzieci i krewnych; rodziców łączy więź małżeńska, rodziców

z dziećmi – więź rodzicielska, stanowiąca podstawę wychowania rodzinnego, jak również więź formalna określająca obowiązki rodziców i dzieci względem siebie¹. Ukształtowanie trwałej więzi rodzinnej, głównie osobowej, emocjonalnej między rodzicami i dzieckiem, a także rodzeństwem, innymi członkami rodziny odgrywa ogromną rolę w rozwoju i wychowaniu dziecka.

Rodzina może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie. Rodzina dysfunkcyjna to w rozumieniu systemowym rodzina, która w sposób ciągły przejawia zaburzenia swojej struktury i funkcji. Źródłem dysfunkcji domowej są dorośli, którzy założyli rodzinę – małżonkowie, rodzice. To właśnie oni podejmują decyzje o powołaniu rodziny, tworzą reguły, według których rodzina funkcjonuje, wnosząc swój światopogląd i styl bycia. Zaburzenie układu rodzinnego ma swój początek w osobach, które go inicjują.

Analiza czynników ryzyka pojawienia się zachowań przemocowych wobec dziecka obejmuje w głównej mierze określone cechy funkcjonowania rodziny, jak i cechy osobowościowe jej członków, zwłaszcza rodziców. Czynniki ryzyka przemocy domowej mogą być:

- izolacja społeczna,
- funkcjonowanie rodziny w warunkach długotrwałego stresu społeczno-ekonomicznego (brak pracy, niskie dochody, itp.),
- doświadczenie przez rodziców przemocy w dzieciństwie,
- zaburzone relacje małżeńskie i rodzinne,
- niedojrzałość emocjonalna, młody wiek rodziców,
- znacząca lub całkowita zmiana stylu funkcjonowania rodziny, np. rozwód czy ciężka choroba,
- niewłaściwe interakcje z dzieckiem,
- niska akceptacja roli rodzicielskiej oraz niski poziom kompetencji rodziców,
- nierealne postrzeganie dziecka i nierealne oczekiwania wobec dziecka i jego umiejętności,
- cechy dziecka i jego historia rozwoju np. upośledzenie fizyczne, umysłowe,
- cechy osobowościowe i problemy psychologiczne rodziców,
- zaburzenia komunikacji interpersonalnej,
- zaburzenia wczesnych kontaktów emocjonalnych z dzieckiem,
- problemy uzależnieniowe,
- cechy strukturalne rodziny (np. wielodzietność, rodzina niepełna, eurosieroctwo).

Badania naukowe zwracają więc nie tylko uwagę na sygnały ostrzegawcze, czynniki ryzyka wystąpienia przemocy domowej, ale również podpowiadają jak przeciwdziałać jej skutkom, zapobiegać przekazywaniu mechanizmów przemocowych następnym pokoleniom. Wykazano na przykład, że wysoki poziom dostępności emocjonalnej rodzica, wsparcie społeczne ze strony rodziny i uczestnictwo w sporcie mogą złagodzić ryzyko stosowania przemocy przez osoby jej kiedyś doznających². Należy

¹ W. Okoń, Nowy słownik pedagogiczny, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2007

² Międzypokoleniowe dziedziczenie negatywnych doświadczeń rodzica w dzieciństwie i ich konsekwencje dla dziecka Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka Vol. 22 Nr 4 (2023)

więc na przykład uczyć rodziców i opiekunów wrażliwości emocjonalnej, umiejętności kształtowania zdrowych relacji rodzinnych, uczyć umiejętności zdrowego spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań, szczególnie u dzieci i młodzieży.

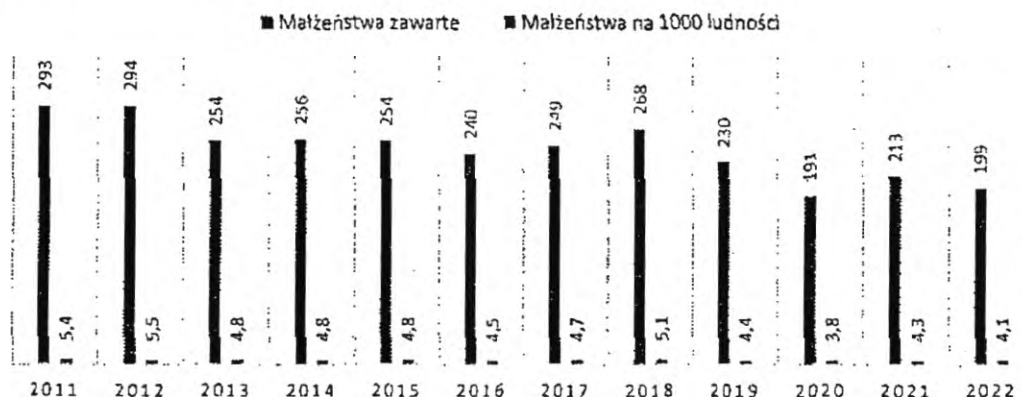
Na koniec 2022r. teren powiatu sierpeckiego zamieszkiwały 48 639 osoby³. Dzieci i młodzież do 17 roku życia stanowią blisko 19% społeczności – 9.072 osoby. W roku 2022 na terenie powiatu 1977 rodzin posiadało Kartę Dużej Rodziny. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.

Tabela 1. Liczba ludności w 2022 w wieku szkolnym⁴

	ogółem	w mieście	na wsi
0-2	1207	357	850
3-6	2036	674	1362
7 -12 lat	3075	1036	2039
13 -15 lat	1714	573	1141
16 – 19 lat	2017	598	1419
razem	10049	3238	6811

Warto pamiętać o dynamicznie zmieniającej się strukturze społecznej. Wśród mieszkańców powiatu sierpeckiego 56,8% pozostaje w związku małżeńskim. Z analizy danych – liczby zawartych małżeństw wynika, że liczba ta maleje, w roku 2011 zawarto 293 związki małżeńskie, zaś w roku 2022 – 199.

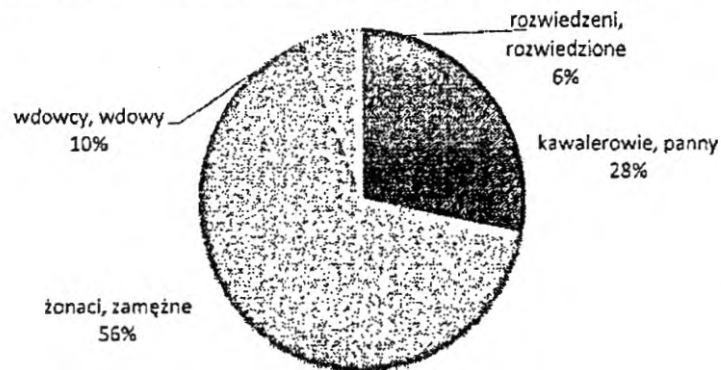
Wykres 1. Liczba małżeństw zawartych w powiecie sierpeckim

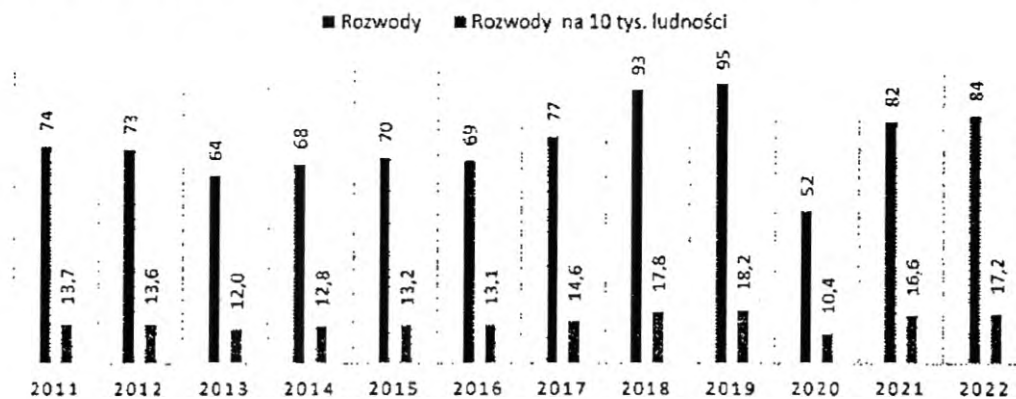
³ GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> Kategoria: ludność, grupa: stan ludności, podgrupa: ludność wg funkcjonalnych grup wieku i płci - data dostępu 07.09.2023r.

⁴ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>, Grupa: stan ludności podgrupa: ludność wg funkcjonalnych grup wieku, data dostępu 01.12.2023r.

Wykres 2. Ludność w wieku 15 lat i więcej wg stanu cywilnego⁵

Wykres 3. Rozwody (dane liczbowe i wskaźnik na 1000 ludności)

Są to wielkości zbliżone do średniej wojewódzkiej i krajowej, zarówno jeśli chodzi o ilość zawieranych małżeństw jak i rozwodów.⁶

Tabela 2. Wskaźniki zawieranych małżeństw i rozwodów w roku 2022

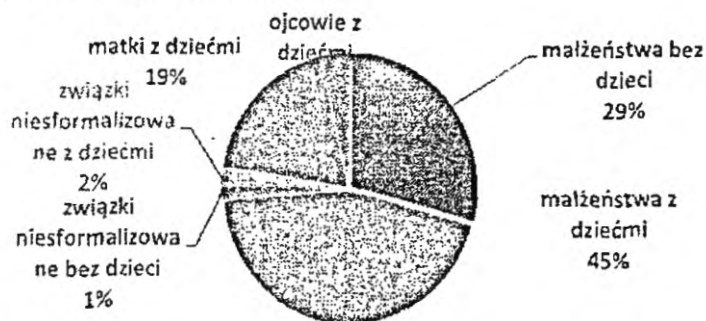
Obszar	małżeństwa na 1000 ludności	rozwody na 1000 ludności
powiat sierpecki	4,1	1,7
woj. mazowieckie	4,3	1,7
cały kraj	4,1	1,6

Zgodnie z wstępnymi wynikami NSP 2021 ok. 0,5 tysiąca rodzin w powiecie tworzą osoby w związkach niesformalizowanych, z czego 0,3 tysiąca to rodziny z dziećmi. Małżeństwa stanowią 74% rodzin zidentyfikowanych w trakcie spisu. Należy odnotować stosunkowo wysoki odsetek rodziców wychowujących dzieci samotnie: blisko 19% rodzin to matki wychowujące dzieci i 3% ojców. Przeciętna liczba dzieci w rodzinach wynosi 1,67.

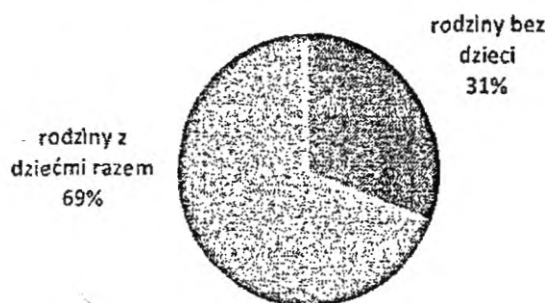
⁵ GUS, NSP 2021, Ludność w wieku 15 lat i więcej wg stanu cywilnego i płci, data dostępu 22.11.2023r.

⁶ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sierpecki#stan-cywilny-mieszkanow – data dostępu 29.11.2023r.

Wykres 4. Typy rodzin – status dorosłych ⁷

Wykres 5. Typy rodzin wśród gospodarstw domowych wg NSP 2021

Wykres 6. Typy rodzin według liczby dzieci - gospodarstwa domowe wg NSP 2021⁸

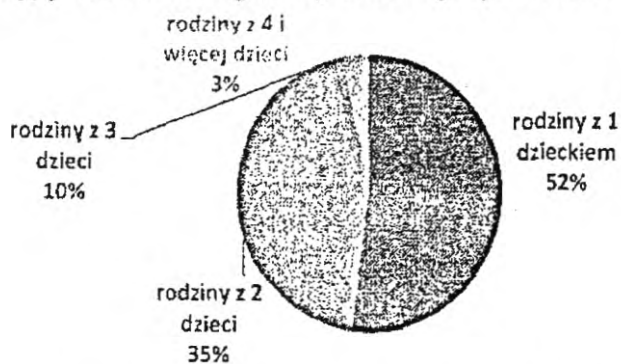

Tabela 3. Liczba przedszkoli w powiecie sierpeckim, liczba dzieci w przedszkolach i odsetek dzieci w przedszkolach⁹

Rok	liczba przedszkoli	liczba dzieci w placówkach	odsetek dzieci w wieku 3 - 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym
2020	31	1519	73,5
2021	31	1572	76,0
2022	29	1676	80,9

⁷ GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> Podgrupa: Rodziny według typów, data dostępu 22.11.2023r.

⁸ tamże

⁹ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/226/34/77>, data dostępu 01.12.2023r.

Tabela 4. Liczba i typ szkół w powiecie sierpeckim¹⁰

Typ szkoły	Liczba szkół				
	2018	2019	2020	2021	2022
podstawowe	23	23	23	23	21
w tym specjalne	1	1	1	1	1
ponadpodstawowe branżowe I st.	5	5	5	5	5
licea ogólnokształcące	6	5	5	5	5
technika	4	4	4	4	4

Tabela 5. Liczba uczniów w szkołach na terenie powiatu¹¹

Typ szkoły	Liczba uczniów				
	2018	2019	2020	2021	2022
podstawowe	4088	4099	4011	4003	3827
w tym specjalne	29	30	31	39	92
ponadpodstawowe branżowe I st.	200	257	278	286	229
licea ogólnokształcące	673	844	895	917	1084
technika	1075	1297	1238	1174	1182

W roku 2022r. funkcjonowały 22 szkoły podstawowe (bez specjalnej), w których w 258 oddziałach uczyło się 4 003 uczniów (1 973 kobiety oraz 2 030 mężczyzn). W grupie wiekowej 3 - 24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 26,1% ludności (26,5% wśród dziewczyn i 25,6% wśród chłopców). Na jeden oddział w szkołach podstawowych przypada 15,5 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto¹² wyniósł w 2021r. 93,33, zaś w 2022r.- 91,34.

W analizach dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej warto przytoczyć jeszcze dane dotyczące pracy jednostek pomocy społecznej. Wskazać należy, że wskaźnik udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej maleje od kilku lat. Jest to zjawisko obserwowane na terenie całego kraju. Z analizy danych z ośrodków pomocy społecznej za 2022r. znajdujących się na terenie powiatu wynika, że jeśli chodzi o powody przyznania pomocy to w czołówce, wspólnie z bezrobociem (24% przyznań), lokuje się ubóstwo (23% przyznań).

Tabela 6. Zmiana wskaźnika udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w powiecie¹³

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
%	8,9	7,1	6,7	6,0	5,3

Analiza wskaźnika w poszczególnych gminach pokazuje, że najwięcej osób korzysta z pomocy społecznej na terenie gminy Zawidz i Szczutowo. Najmniejszy wskaźnik odnotowano w mieście Sierpc.

¹⁰ Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/226/34/75>, data dostępu 01.12.2023r.

¹¹ tamże

¹² skolaryzacja to stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych

¹³ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, portret Powiatu

Tabela 7. Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem [%] w 2022r. w poszczególnych gminach¹⁴

Gmina	Wartość
Gozdowo	4,1
Mochowo	4,5
Rościszewo	6,3
Sierpc Miasto	3,3
Sierpc	5,8
Szczutowo	7,6
Zawidz	10,3

Tabela 8. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku

Wiek przedprodukcyjny	8,9
Wiek produkcyjny	5,1
Wiek produkcyjny mobilny	4,3
Wiek produkcyjny niemobilny	6,2
Wiek poprodukcyjny	2,9

Tabela 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie powiatu wg powodów przyznania pomocy¹⁵

Powód przyznania pomocy ¹⁶	2018	2019	2020	2021	2022
ubóstwo	916	818	694	667	539
sieroctwo	3	2	2	0	0
bezdomność	20	18	28	20	12
potrzeba ochrony macierzyństwa	103	96	88	58	52
bezrobocie	945	774	701	673	554
niepełnosprawność	567	511	400	366	387
długotrwała lub ciężka choroba	718	669	582	541	387
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	407	387	258	295	272
przemoc domowa	17	20	14	17	4
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	1	0
alkoholizm	109	102	85	79	58
narkomania	4	2	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	12	13	8	10	18
zdarzenie losowe	5	5	13	6	19
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	9	1

¹⁴ http://www.stat.gov.pl/wademeccum/wademeccum_mazowieckie/portrety_gmin/sierpecki/sierpc-w.pdf

¹⁵ GUS, BDL, kategoria ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodziny grupa świadczenia z pomocy społecznej, data dostępu 07.12.2023r.

¹⁶ W jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn przyznania pomocy, np. bezrobocie, alkoholizm itd., a więc dana rodzina może być wykazana kilka razy.

Informacje o rodzinach objętych wsparciem asystentów i pracowników socjalnych w gminnych ośrodkach pomocy społecznej, na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela 10. Praca asystentów na terenie powiatu(dane za rok 2023 na 30.06)¹⁷

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta/ liczba dzieci w tych rodzinach	Lata			
	2020	2021	2022	2023
Miasto Sierpc	23	28	27	24
	58	79	77	60
Gozdowo	12	13	18	15
	27	27	35	23
Mochowo	13	15	14	14
	26	29	28	25
Rościszewo	10	14	12	12
	18	25	30	34
Sierpc	8	8	10	14
	18	18	23	27
Szczutowo	13	12	11	11
	40	35	31	29
Zawidz	13	15	15	17
	34	41	42	48
Razem	92	105	107	107
	221	254	266	236

Tabela 11. Wiek dzieci w rodzinach objętych pracą asystentów (na 30.06.2023r.)¹⁸

Gmina	Liczba dzieci w rodzinach objętych pracą asystentów	Wiek dzieci			
		Do 3 lat	4-7	8-15	16-18
Miasto Sierpc	60	8	17	27	8
Gozdowo	23	5	2	11	5
Mochowo	25	2	8	12	3
Rościszewo	34	7	6	18	3
Sierpc	27	3	11	11	2
Szczutowo	29	3	7	15	4
Zawidz	48	7	10	20	11
Razem	246	35	61	114	36

Ww. ustawa w art. 10 ust. 4 nakazuje prowadzić pracę z rodziną także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej (jednak są to pojedyncze przypadki, gdy po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej pracuje się

¹⁷ Opracowanie własne na podstawie danych OPS, grudzień 2023r.

¹⁸ Opracowanie własne na podstawie danych OPS, grudzień 2023r.

z rodzinami¹⁹). Działaniami profilaktycznymi należy więc objąć również dzieci, które umieszczono w pieczy zastępczej.

Tabela 12. Liczba rodzin zastępczych w powiecie na dzień 31.12.2023r.:

Typy rodzin zastępczych		Liczba dzieci (w tym również osoby pełnoletnie)
spokrewnione	32	36
niezawodowe	12	13
zawodowe	0	0
razem	44	49

Tabela 13. Liczba rodzin zastępczych ze względu na miejsce zamieszkania na 31.12.2023r.

Miasto Sierpc	19
Gozdowo	4
Mochowo	4
Rościszewo	1
Sierpc	8
Szczutowo	1
Zawidz	7
Razem	44

Tabela 14. Liczba dzieci w pieczy zastępczej z gmin z terenu powiatu na 31.12.2023r.

Gmina	w rodzinach zastępczych	w placówkach opiekuńczo wychowawczych
Miasto Sierpc	23	6
Gozdowo	5	3
Mochowo	4	4
Rościszewo	1	1
Sierpc	8	0
Szczutowo	1	1
Zawidz	7	4
Razem	49	19

Największe kompetencje do przeciwdziałania przemocy domowej, w tym bezpośrednich oddziaływań wobec osób doznających przemocy domowej jak i wobec osób ją stosujących, mają gminy i policja. Podstawową jednostką do reagowania w sytuacji przemocy domowej w gminach są gminne zespoły interdyscyplinarne.²⁰

¹⁹ Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2024 – 2026

²⁰ Art. 6 ust. 2 pkt 4 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Jednak najwięcej „pierwszych sygnałów” o występowaniu przemocy domowej dociera od policji. Analiza danych statystycznych dostarczonych przez Komendę Powiatową Policji w Sierpcu dostarczyła informacji, że to kobiet są przeważnie osobami doznającymi przemocy domowej.

Tabela 15. Liczba osób z terenu powiatu sierpeckiego, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową

	2021r.	2022r.
kobiety	6	7
mężczyźni	64	80

Tabela 16. Liczba osób z terenu powiatu sierpeckiego, doznających przemocy domowej

	2021r.	2022r.	na 30.06.2023r.
kobiety	60	87	44
mężczyźni	8	13	7
małoletni	2	3	6

Przy czym zaznaczyć należy negatywny wpływ nie tylko bezpośrednich zachowań przemocowych wobec dzieci ale również tego, że dzieci są świadkami stosowania przemocy wobec innych bliskich.

Tabela 17. Rodzaje przemocy

	2021r.	2022r.	na 30.06.2023r.
Fizyczna	50	65	39
Psychiczna	70	84	53
Seksualna	0	0	0
Ekonomiczna	0	0	0
Inne	0	15	15

Pomocy z powodu występowania w rodzinie przemocy udzielają również ośrodki pomocy społecznej.

Tabela 17. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach ośrodka pomocy społecznej z powodu wystąpienia przemocy w rodzinie w powiecie²¹

Powiat	2018	2019	2020	2021	2022
sierpecki	17	20	14	17	4

Podczas badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby Powiatowej strategii spytano o to, jak ankietowani postrzegają nasilenie zjawiska przemocy domowej w powiecie. Ponad 70% odpowiedziało, że stopień nasilenia zjawiska przemocy domowej jest średni lub wysoki. Jednocześnie wskazać należy na uzyskane odpowiedzi na pytanie, czy zjawisko występuje w najbliższym otoczeniu ankietowanej osoby.

²¹ GUS, BDL

Wykres 7. Przemoc domowa w najbliższym otoczeniu ankietowanych²²

Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy domowej

103 odpowiedzi

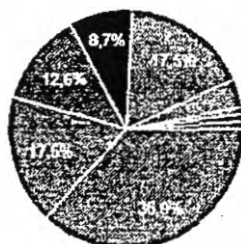
- znam wiele takich rodzin
- znam nieliczne takie rodziny
- tylko słyszałam/em o takich rodzinach
- nie słyszałam/em o takich rodzinach

Ponad 86% ankietowanych zna lub słyszało o rodzinach borykających się z problemem przemocy. Ankietowani wskazali, że najczęściej występującą przyczyną przemocy domowej są uzależnienia. Uwagę zwraca wysoki odsetek osób, które jako przyczynę podają wzorce pokoleniowe – ok. 8,7% oraz brak umiejętności radzenia sobie z problemami wychowawczymi – 17,5%.

Wykres 8. Przyczyny przemocy domowej

Jakie są według Pana/i przyczyny przemocy domowej?

103 odpowiedzi

- uzależnienia
- agresja
- zazdrość
- konflikty małżeńskie
- wzorce pokoleniowe przemocy
- nieumiejętność radzenia sobie z probl...
- choroba psychiczna
- Myszę, że przemoc domowa to proces...

1/2 ▼

Spytano ankietowanych, jakie ich zdaniem działania są potrzebne osobom doznającym przemocy. Ankietowani wskazali przede wszystkim uzyskanie pomocy psychologicznej i zapewnienie schronienia.

Z danych Komendy Głównej Policji wynika, że ponad 50% mężczyzn podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej było pod wpływem alkoholu (28% kobiet).²³ Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi są podmiotem właściwym do rozwiązywania problemów alkoholowych w swoich społecznościach lokalnych.²⁴

Analiza ostatnich lat stosowania procedury „Niebieskie Karty” pokazuje niepokojące wzrosty w kilku obszarach. Wzrasta liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że

²² PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

²³ KGP, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzynie/201373,Przemoc-w-rodzynie-dane-od-2012-roku.html> data dostępu 08.12.2023

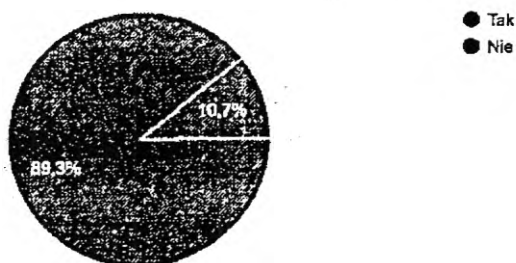
²⁴ art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

są dotknięte przemocą, w sposób szczególny dotyczy to ofiar wśród małoletnich. Analizy pokazują także, że największą liczbę sprawców przemocy na terenie województwa mazowieckiego stanowią mężczyźni pod wpływem alkoholu. Takie uwarunkowania są spójne z ogólnopolskim trendem.²⁵ Polska należy do grupy krajów z najwyższą średnią konsumpcją – na 1-go dorosłego mieszkańca przypada ok. 12,5l czystego alkoholu. Główny Urząd Statystyczny szacuje populację Polaków, która pije alkohol przez 5 dni w tygodniu lub częściej na ponad 820 tys. (2% populacji). Do grupy tej należą w największym stopniu mężczyźni w wieku 30-59 lat, słabiej wykształceni, żyjący w związku, pracujący lub poszukujący pracy.²⁶

Wyniki badania ankietowego również wskazują, że również na terenie powiatu uzależnienie od alkoholu jest bardzo częste. Co ciekawe, jako najczęstszy powód występowania uzależnień ankietowani wskazali kłopoty rodzinne, rozpad rodziny.

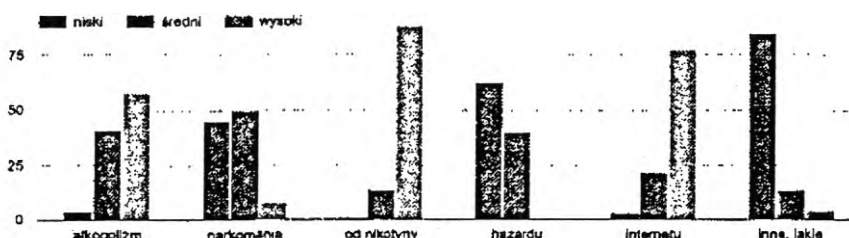
Wykres 9. Występowanie zjawiska uzależnień wg ankietowanych²⁷

Czy Pana/i zdaniem istnieje na terenie powiatu problem uzależnień?
103 odpowiedzi

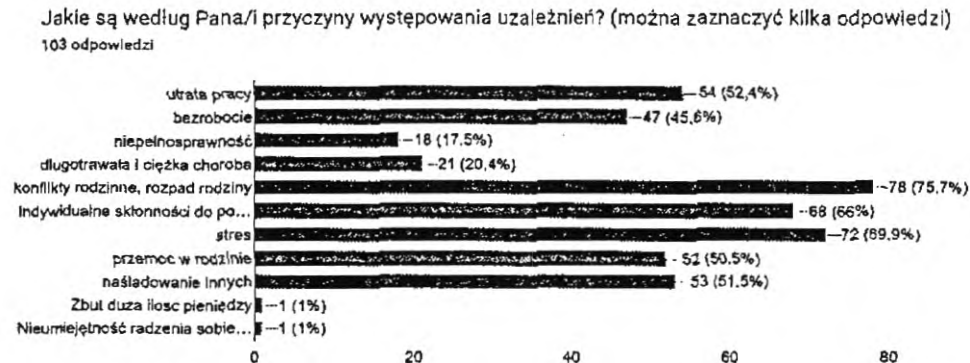
Wykres 10. Rodzaje uzależnień w powiecie

Jakie uzależnienia widzi Pan/i wśród mieszkańców Powiatu posługując się skalą, proszę zaznaczyć poziom nasilenia problemu: niski, średni, wysoki

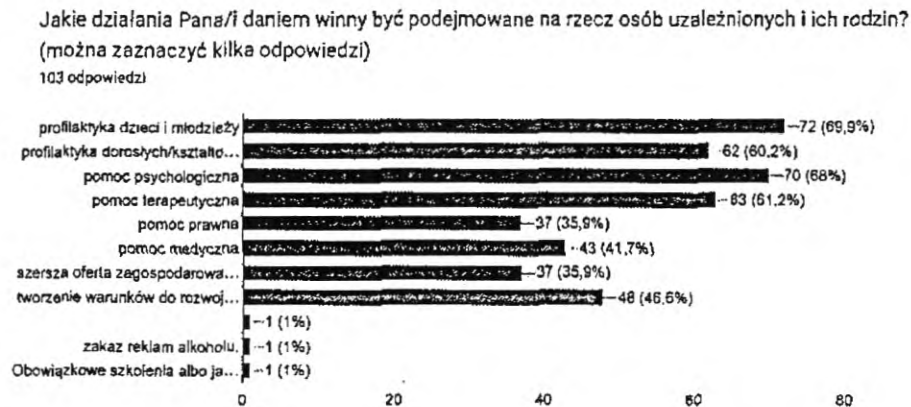

²⁵ MCPS, Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025. Aktualizacja 2022 <https://bip.mcps.com.pl/wp-content/uploads/sites/2/2022/12/WPPPwR-2021-2025-zaktualizowany-min.pdf>
²⁶ <https://hh24.pl/alkoholizm/> data dostępu 08.12.2023
²⁷ PCPR Sierpc Badanie własne 2023r.

Wykres 11. Przyczyny uzależnienia

Wykres 12. Wskazania działań zwalczających uzależnienia

Uczestniczący w badaniu szansę na poprawę sytuacji widzą w działaniach profilaktycznych skierowanych przede wszystkim do młodzieży oraz w pomocy psychologiczno – terapeutycznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu realizując zadania m.in. z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy domowej oferuje bezpłatną pomoc prawną i psychologiczną oraz doradztwo pracownika socjalnego. Porady udzielane są również w sytuacji kryzysowej, w tym także w przypadku wystąpienia przemocy domowej. PCPR oraz Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sierpcu prowadzą warsztaty i szkolenia dla rodziców, zajęcia treningu umiejętności społecznych dla dzieci i młodzieży. Placówki edukacyjne na terenie powiatu w ramach działalności profilaktycznej organizują zajęcia pozalekcyjne, imprezy rekreacyjno – sportowe, konkursy, występy spotkania tematyczne (teatrzyki, happeningi). Pedagodzy i wychowawcy zatrudnieni w placówkach organizują wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla uczniów oraz formy warsztatowe (teatrzyki, happeningi).

Aby ograniczać występowanie przemocy domowej i aby niwelować jej skutki, należy zintensyfikować. podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym.

II ADRESACI PROGRAMU

Z opisu sytuacji społecznej wynika, że wśród adresatów działań profilaktycznych powinniśmy wyszczególnić przynajmniej trzy grupy odbiorców.

Na poziomie profilaktyki uniwersalnej adresatami programu są wszyscy mieszkańcy powiatu. Ważne jest również dotarcie do przedstawicieli władz lokalnych oraz instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Na poziomie profilaktyki selektywnej adresatami programu są w szczególności:

- rodziny zagrożone przemocą domową rodziny współpracujące z asystentami rodzin – rodzice i dzieci,
- świadkowie przemocy;
- rodziny niewydolne wychowawczo;
- dzieci i młodzież umieszczona w pieczy zastępczej,
- rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie;
- rodziny z problemem alkoholowym.

Na poziomie profilaktyki wskazującej adresatami są rodziny w których stosowana jest przemoc.

III CELE ZADANIA PROGRAMU

Celem niniejszego programu jest opracowanie zestawu działań profilaktycznych, które będą służyć zwiększeniu wiedzy mieszkańców powiatu, szczególnie dzieci i młodzieży, na temat zjawiska przemocy domowej, a tym samym przeciwdziałania temu zjawisku.

Cele szczegółowe:

Na poziomie profilaktyki uniwersalnej

- 1) Wzrost kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów
Realizowany poprzez: propagowanie w społeczności lokalnej pozytywnych postaw i metod rodzicielskich, umieszczanie informacji/ artykułów na stronie internetowej, akcje informacyjne skierowane do mieszkańców powiatu (konferencje, debaty społeczne, kampanie, informacje);
- 2) Zwiększenie świadomości na temat dostępnych form wsparcia dla osób doznających przemocy domowej
Realizowany poprzez: informowanie mieszkańców o możliwościach wsparcia dla osób doznających przemocy domowej poprzez artykuły w lokalnych mediach, ulotki, ogłoszenia podczas lokalnych uroczystości i spotkań;
- 3) Wykorzystanie potencjału działań profilaktycznych placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych oraz wsparcia dziennego do informowania o mechanizmach, skutkach i przeciwdziałaniu przemocy domowej,
Realizowany poprzez przeprowadzenie warsztatów dla uczniów szkół, w obszarze: komunikacji, asertywności, rozwiązywania konfliktów, przemocy domowej;
- 4) Profesjonalizacja kadr pracujących z dziećmi w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;

Realizowany poprzez szkolenia, wymianę doświadczeń oraz budowaniu relacji pomiędzy różnymi służbami pomocowymi, spotkania z udziałem władz lokalnych.

Na poziomie profilaktyki selektywnej i wskazującej

- 1) Stosowanie przez rodziców i opiekunów właściwych metod wychowawczych, i poprawa radzenia sobie w trudnych sytuacjach
Realizowany poprzez warsztaty np. radzenia sobie ze stresem, spotkania, szkolenia dla rodziców, grupowe i/lub indywidualne w zakresie umiejętności wychowawczych, komunikacji w rodzinie, postępowania z trudnymi zachowaniami, poradnictwo indywidualne;
- 2) Większy udział dzieci zagrożonych/dotkniętych przemocą domową w zajęciach pozalekcyjne organizowane w szkołach i placówkach wsparcia dziennego, w tym sportowych
Realizowany poprzez kierowanie dzieci do placówek, rozszerzanie działań, powstawanie nowych placówek;
- 3) Zapewnienie możliwości udziału dzieci zagrożonych przemocą w warsztatach umiejętności radzenia sobie z emocjami np. treningach zastępowania złości;
Realizowany poprzez organizowanie zajęć indywidualnych i grupowych
- 4) Rozwój aktywnych form spędzania czasu wolnego, szczególnie form aktywności fizycznej;
Realizowany poprzez: kierowanie dzieci na zajęcia, powstawanie/rozwój klubów, dyscyplin sportowych,
- 5) Rozwój poradnictwo specjalistycznego
Realizowany poprzez: powstawanie nowych form/rozszerzanie funkcjonujących form poradnictwa.

IV. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizowanie programu należy do Starostwa Powiatowego w Sierpcu oraz wszystkich jednostek powiatowych działających w obszarze polityki społecznej (w tym oświatowych, pomocy społecznej). Do współpracy przy realizacji zapraszane będą inne podmioty działające na terenie powiatu, m.in.: ośrodki pomocy społecznej; policja, sąd rejonowy, szkoły; placówki wsparcia dziennego; organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

V. RAMY CZASOWE REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że Program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową realizowany będzie od 2024 roku do 2030 roku.

VI. REZULTATY

Realizacja programu powinna przyczynić się do:

- zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej,
- zwiększenia wiedzy dzieci i młodzież na temat przemocy i agresji,
- zwiększenie umiejętności dzieci i młodzież korzystania z pomocy innych,
- zmotywowania dzieci i młodzieży do rozwoju osobistego,
- dostarczenie rodzicom i opiekunom wiedzy na temat prawidłowych metod wychowawczych,
- wzmocnienie rodzin w radzeniu sobie z problemami,
- wzrost wiedzy i umiejętności rodziców w prawidłowym funkcjonowaniu i radzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi,
- podniesienie społecznej wrażliwości na wszelkie przejawy przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy wobec dzieci,
- podniesienie poziomu wiedzy na temat skutków przemocy domowej.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą finansowany będzie ze środków ze środków własnych podmiotów realizujących wraz z możliwością finansowania z pozyskanych źródeł zewnętrznych.

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja realizacji odbywać się będzie w oparciu o coroczne dane uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Informacje z realizacji programu będą przedkładane Radzie Powiatu w ramach corocznych sprawozdań z zakresu działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Z up. STAROSTY
Agnieszka Górczyca
Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie